

Darba attiecības un sociālais dialogs - Samierinātāji

Publicēts: 14.07.2020.

Sociālais dialogs

Latvija ir [Starptautiskā darba organizācijas \(SDO\)](#) dalībvalsts. Latvija savu dalību SDO atjaunoja 1991. gadā. Šobrīd Latvijā ir spēkā 42 SDO ratificētās konvencijas un viens protokols. SDO dibināta kā pirmā specializētā Apvienoto Nāciju organizācijas (turpmāk - ANO) aģentūra 1919. gadā, šobrīd apvieno 187 dalībvalstis. Tās galvenais mērķis ir veicināt sociālo taisnīgumu un starptautisku darba tiesību atzīšanu. Organizācijas uzdevums ir formulēt starptautiskos darba standartus (konvenciju un rekomendāciju formā), nosakot minimālās darba tiesību prasības. SDO sniedz dalībvalstīm arī konsultatīvu un tehnisku palīdzību nacionālo politiku izstrādē un ieviešanā. Sociālā dialoga veicināšanai SDO ir pieņēmusi [1948. gadā Konvenciju par asociāciju brīvību un tiesību aizsardzību, apvienojoties organizācijās \(C87\)](#), [1949. gadā Konvenciju par tiesībām uz apvienošanās organizācijās un kolektīvo līgumu slēgšanu \(C98\)](#) un [1976. gadā Konvenciju par trīspusējām konsultācijām Starptautisko Darba Normu pielietošanas sekmēšanai \(C144\)](#)

[Nacionālā trīspusējās sadarbības padome \(turpmāk - NTSP\)](#), kuras darbību regulē [NTSP nolikums](#), kopš 1993. gada koordinē un organizē trīspusējo sociālo dialogu starp darba devēju organizācijām, valsts institūcijām un arodbiedrībām, lai saskaņotu šo organizāciju intereses sociālajos un ekonomiskajos jautājumos, tādējādi garantējot sociālo stabilitāti valstī. To uz paritātes pamatiem veido valdības, Latvijas Darba devēju konfederācijas un Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības izvirzītie pārstāvji. No katras puses ir izvirzīti deviņi pārstāvji, tai skaitā katras puses vadītājs. NTSP struktūrā ir izveidotas vairākas apakšpadomes, t.sk., arī Darba lietu trīspusējās sadarbības apakšpadome, kas ir NTSP institucionālās sistēmas sastāvdaļa.

Darba lietu trīspusējās sadarbības apakšpadomes (turpmāk - DL TSA) ([DL TSA nolikums](#)) funkcijas ir jautājumu izskatīšana par darba aizsardzības, darba tiesisko attiecību regulējuma, vienlīdzīgu iespēju nodrošināšanu saistībā ar darba tiesiskajām attiecībām u.c.

Nozīmīgākās nevalstiskās organizācijas, kuras aktīvi piedalās sociālajā dialogā, ir Latvijas Darba devēju konfederācija un Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība.

[Latvijas Darba devēju konfederācija \(turpmāk - LDDK\)](#) ir lielākā darba devēju intereses pārstāvošā organizācija sarunās ar valsts pārvaldes institūcijām un arodbiedrībām. LDDK ir Latvijas darba devējus pārstāvošā organizācija darba, nodarbinātības, izglītības un sociālās likumdošanas izstrādes procesā. LDDK piedalās normatīvo aktu izstrādes darba grupās, komisijās un konsultatīvajās padomēs; izsaka priekšlikumus likumdošanas procesā, pievēršot uzmanību normatīvo aktu ietekmei uz Latvijas uzņēmumiem, uz nodarbinātības situāciju un darba devēju izdevumiem, ieviešot normatīvo aktu; sniedz atzinumus par ministriju un citu institūciju izstrādātajiem normatīvajiem aktiem, piedalās valsts un pašvaldību institūciju atklātajās sēdēs; organizē publiskas debates, lai pievērstu sabiedrības, valdības, Saeimas un citu ieinteresētu institūciju uzmanību uz iespējamā lēmuma sekām; regulāri sadarbojas ar stratēģiskajiem partneriem, pārstāv un aizstāv savu biedru intereses arodbiedrību, valsts un pašvaldību institūcijās; regulāri piedalās divpusējās konsultācijās ar Latvijas Brīvo arodbiedrību savienību; sniedz konsultācijas darba devēju organizācijas darba uzlabošanai un pilnveidei; piedalās starptautiskās aktivitātēs.

[Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība \(turpmāk - LBAS\)](#) ir lielākā nevalstiskā organizācija Latvijā, kas īsteno arodbiedrības biedru un darbinieku interešu aizstāvību nozaru un starpnozaru līmenī, kā arī piedalās ekonomikas un sociālās attīstības programmu izstrādē, likumprojektu izvērtēšanā, darba grupās par darba apstākļu uzlabošanu, darba samaksu, tarifu politiku, obligāto sociālo apdrošināšanu un sociālo nodrošināšanu, veselības aprūpi, kā arī nodarbinātību, profesionālo izglītību un mūžizglītību. Saskaņā ar LBAS statūtiem tajā brīvprātīgi uz konfederācijas principiem apvienojas patstāvīgas un neatkarīgas Latvijas Republikas nozaru un starpnozaru arodbiedrības un arodbiedrību apvienības, kuru pārvalde ir valsts līmeņa institūcijas kopīgo interešu aizstāvībai un mērķu īstenošanai. LBAS mērķi ir vienot arodbiedrības kopīgu uzdevumu veikšanai, pārstāvēt, aizstāvēt un paplašināt arodbiedrību biedru darba, ekonomiskās un sociālās tiesības un garantijas; paplašināt arodbiedrību līdzdalību tiesiskās valsts un demokrātiskas

sabiedrības veidošanā; integrēties pasaules arodkustībā.

Samierinātāji

Samierināšana - jauns veids, kā izšķirt vai risināt kolektīvo interešu strīdu. Mērķis ir sniegt noderīgu informāciju par samierināšanu un samierinātājiem. Tas Latvijā ir jauns veids kā risināt darba strīdus.

Samierināšana ir kolektīva interešu strīda izšķiršana, kad tiek pieaicināta trešā persona kā neatkarīgs un objektīvs samierinātājs. Samierinātājs piedāvā priekšlikumus darba strīda izšķiršanai, lai samierinātu puses un panāktu vienošanos. Tas ir daudzu rietumvalstu praksē pārbaudīts modelis, kā panākt vienošanos starp darba devēju un darbinieku.

Latvijā no 2003. gada 1. janvāra spēkā ir Darba strīdu likums, kas paredz samierināšanu kā vienu no risinājumiem, kā izšķirt darba strīdus. Latvijā samierinātāja institūcija ir jauna.

Samierinātājs var būt privāts vai publisks. Publisks samierinātājs Darba strīdu likuma izpratnē ir persona, kas iekļauta sarakstā, kuru reizi divos gados apstiprina NTSP. Sociālie partneri (LBAS un LDDK) katrs izvirza vismaz 10 kandidātus iekļaušanai minētajā sarakstā. Samierinātāju sarakstu publicē "Latvijas Vēstnesī".

<https://www.lm.gov.lv/lv/darba-attiecibas-un-socialais-dialogs-samierinataji>